C/2024/6826

29.11.2024

NEUVOSTON SUOSITUS,

annettu 21 päivänä lokakuuta 2024,

Alankomaiden talous-, finanssi-, työllisyys- ja rakennepolitiikasta

(C/2024/6826)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 kumoamisesta 29 päivänä huhtikuuta 2024 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1263 ([1]) ja erityisesti sen 3 artiklan 3 kohdan,

ottaa huomioon makrotalouden epätasapainon ennalta ehkäisemisestä ja korjaamisesta 16 päivänä marraskuuta 2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1176/2011 ([2]) ja erityisesti sen 6 artiklan 1 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat,

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

ottaa huomioon talous- ja rahoituskomitean lausunnon,

ottaa huomioon sosiaalisen suojelun komitean lausunnon,

ottaa huomioon talouspoliittisen komitean lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241 ([3]), jolla perustettiin elpymis- ja palautumistukiväline, jäljempänä ”tukiväline”, tuli voimaan 19 päivänä helmikuuta 2021. Tukivälineestä tarjotaan jäsenvaltioille rahoitustukea uudistusten ja investointien toteuttamiseen, eli kyse on unionin rahoittamasta finanssipoliittisesta elvytyksestä. Talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson ensisijaisten tavoitteiden mukaisesti tukivälineellä edistetään talouden ja yhteiskunnan elpymistä ja kestävien uudistusten ja investointien toteuttamista, erityisesti uudistuksia ja investointeja, joilla edistetään vihreää ja digitaalista siirtymää sekä vahvistetaan jäsenvaltioiden talouksien häiriönsietokykyä. Tukiväline auttaa myös vahvistamaan julkista taloutta sekä vauhdittamaan kasvua ja työpaikkojen luomista keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä, parantamaan unionin alueellista yhteenkuuluvuutta ja tukemaan Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanon jatkamista.

(2) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2023/435 ([4]), jäljempänä ”REPowerEU-asetus”, joka annettiin 27 päivänä helmikuuta 2023, pyritään poistamaan asteittain unionin riippuvuus Venäjältä tuotavista fossiilisista polttoaineista. Tällä tavoin edistetään energiaturvallisuutta ja monipuolistetaan unionin energiahuoltoa sekä lisätään samalla uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa, energian varastointikapasiteettia ja energiatehokkuutta.

([1]) EUVL L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) EUVL L 306, 23.11.2011, s. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
([3]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).
([4]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/435, annettu 27 päivänä helmikuuta 2023, asetuksen (EU) 2021/241 muuttamisesta elpymis- ja palautumissuunnitelmien REPowerEU-lukujen osalta sekä asetusten (EU) N:o 1303/2013, (EU) 2021/1060 ja (EU) 2021/1755 ja direktiivin 2003/87/EY muuttamisesta (EUVL L 63, 28.2.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

Alankomaat on lisännyt kansalliseen elpymis- ja palautumissuunnitelmaansa uuden REPowerEU-luvun voidakseen rahoittaa keskeisiä uudistuksia ja investointeja, jotka edistävät REPowerEU-tavoitteiden saavuttamista.

(3) Komissio antoi 16 päivänä maaliskuuta 2023 tiedonannon ”EU:n pitkän aikavälin kilpailukyky vuoden 2030 jälkeen” tarjotakseen tietoa poliittisten päätösten tueksi ja luodakseen perusedellytykset kasvun lisäämiselle. Tiedonannossa kilpailukyky määritellään yhdeksän toisiaan vahvistavan tekijän avulla. Kyseisistä tekijöistä yksityisen pääoman saatavuus, tutkimus ja innovointi, koulutus ja osaaminen sekä toimivat sisämarkkinat nousevat esiin uudistusten ja investointien kannalta ensisijaisina politiikan painopisteinä, joiden avulla voidaan vastata olemassa oleviin tuottavuushaasteisiin ja parantaa unionin ja sen jäsenvaltioiden pitkän aikavälin kilpailukykyä. Komissio antoi 14 päivänä helmikuuta 2024 tiedonannon ”Sisämarkkinoita ja kilpailukykyä koskeva vuosikertomus 2024”. Kyseisessä tiedonannossa esitetään yksityiskohtaisesti Euroopan sisämarkkinoiden kilpailukykyyn liittyvät vahvuudet ja haasteet ja seurataan vuotuista kehitystä yksilöityjen yhdeksän kilpailukykytekijän mukaisesti.

(4) Komissio hyväksyi 21 päivänä marraskuuta 2023 vuotuisen kestävän kasvun selvityksen 2024; tämä käynnisti vuoden 2024 eurooppalaisen ohjausjakson. Eurooppa-neuvosto vahvisti 22 päivänä maaliskuuta 2024 vuotuisen kestävän kasvun selvityksen 2024 painopisteet, jotka keskittyvät kilpailukykyisen kestävyyden neljän ulottuvuuden ympärille. Komissio antoi 21 päivänä marraskuuta 2023 lisäksi asetuksen (EU) N:o 1176/2011 perusteella vuodeksi 2024 varoitusmekanismia koskevan kertomuksen, jossa se katsoi, että Alankomaat kuuluu niihin jäsenvaltioihin, joissa saattaa olla epätasapainoja tai niiden uhka ja joista tarvitaan perusteellinen tarkastelu. Komissio antoi samana päivänä myös lausunnon Alankomaiden alustavasta talousarviosuunnitelmasta vuodeksi 2024. Komissio antoi lisäksi suosituksen neuvoston suositukseksi euroalueen talouspolitiikasta sekä ehdotuksen vuoden 2024 yhteiseksi työllisyysraportiksi, jossa analysoidaan työllisyyspolitiikan suuntaviivojen ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden täytäntöönpanoa. Neuvosto hyväksyi 12 päivänä huhtikuuta 2024 suosituksen euroalueen talouspolitiikasta ([5]), jäljempänä ”euroaluetta koskeva vuoden 2024 suositus”, ja 11 päivänä maaliskuuta 2024 yhteisen työllisyysraportin.

(5) Unionin uusi talouden ohjausjärjestelmä tuli voimaan 30 päivänä huhtikuuta 2024. Ohjausjärjestelmään sisältyy uusi asetus (EU) 2024/1263 talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta, muutettu liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn täytäntöönpanon nopeuttamisesta ja selkeyttämisestä annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1467/97 ([6]) ja muutettu jäsenvaltioiden julkisen talouden kehyksiä koskevista vaatimuksista annettu neuvoston direktiivi 2011/85/EU ([7]). Uuden talouden ohjausjärjestelmän tavoitteet ovat edistää tervettä ja kestävää julkista taloutta, kestävää ja osallistavaa kasvua sekä resilienssiä uudistuksilla ja investoinneilla ja ehkäistä liialliset julkisen talouden alijäämät. Uusi talouden ohjausjärjestelmä parantaa myös kansallista sitoutumista ja lisää keskipitkän aikavälin painotusta sekä vahvistaa ja johdonmukaistaa toteuttamisen valvontaa. Kunkin jäsenvaltion on toimitettava neuvostolle ja komissiolle kansallinen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellinen suunnitelma. Kansallinen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellinen suunnitelma sisältää jäsenvaltion finanssipolitiikkaa, uudistuksia ja investointeja koskevat sitoumukset, jotka kattavat neljän tai viiden vuoden pituisen suunnittelukauden kansallisen vaalikauden säännönmukaisesta kestosta riippuen. Kansallisiin keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisiin suunnitelmiin sisältyvien nettomenopolkujen ([8]) on täytettävä asetuksen (EU) 2024/1263 vaatimukset, kuten vaatimus saada julkinen velka uskottavalle alaspäin suuntautuvalle polulle tai pitää se tällaisella polulla sopeutuskauden päättyessä taikka saada se pysymään maltillisella tasolla alle 60 prosentissa suhteessa bruttokansantuotteeseen (BKT) ja vaatimus saada julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen laskemaan alle perustamissopimuksessa asetetun 3 prosentin viitearvon ja/tai pysymään sen alapuolella keskipitkällä aikavälillä. Jos jäsenvaltio sitoutuu toteuttamaan asianmukaisen uudistusten ja investointien kokonaisuuden asetuksessa (EU) 2024/1263 säädettyjä kriteerejä noudattaen, sopeutuskautta voidaan pidentää enintään kolmella vuodella. Tukeakseen kyseisten kansallisten keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisten suunnitelmien laatimista komissio julkaisi 21 päivänä kesäkuuta 2024 jäsenvaltioiden kansallisissa keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisissa suunnitelmissa ja vuotuisissa edistymisraporteissa annettavia tietoja koskevia ohjeita. Komissio toimitti jäsenvaltioille tarvittaessa viiteurat ja tekniset tiedot asetuksen (EU) 2024/1263 5 ja 36 artiklan mukaisesti. Jäsenvaltioiden on toimitettava kansalliset keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteelliset suunnitelmansa viimeistään 20 päivänä syyskuuta 2024, paitsi jos jäsenvaltio ja komissio sopivat määräajan pidentämisestä kohtuullisella ajanjaksolla. Jäsenvaltiot voivat kansallisen lainsäädäntö-

([5]) Neuvoston suositus, annettu 12 päivänä huhtikuuta 2024, euroalueen talouspolitiikasta (EUVL C, C/2024/2807, 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([6]) Neuvoston asetus (EY) N:o 1467/97, annettu 7 päivänä heinäkuuta 1997, liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn täytäntöönpanon nopeuttamisesta ja selkeyttämisestä (EYVL L 209, 2.8.1997, s. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([7]) Neuvoston direktiivi 2011/85/EU, annettu 8 päivänä marraskuuta 2011, jäsenvaltioiden julkisen talouden kehyksiä koskevista vaatimuksista (EUVL L 306, 23.11.2011, s. 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([8]) Nettomenot sellaisina kuin on ne on määritelty asetuksen (EU) 2024/1263 2 artiklan 2 alakohdassa: ”Nettomenoilla” tarkoitetaan julkisia menoja ilman i) korkomenoja, ii) harkinnanvaraisia tulopuolen toimenpiteitä, iii) unionin ohjelmista aiheutuvia menoja, jotka katetaan täysin unionin rahastoista saatavilla tuloilla, iv) unionin rahoituksen piiriin kuuluvien ohjelmien yhteisrahoituksesta johtuvia kansallisia menoja, v) työttömyysetuusmenojen suhdanteesta johtuvia osatekijöitä sekä vi) kertaluontoisia ja muita väliaikaisia toimenpiteitä.

kehyksensä mukaisesti keskustella kansallisen parlamenttinsa kanssa keskipitkän aikavälin suunnitelmansa luonnoksesta, pyytää itsenäisiltä finanssipolitiikan instituutioilta lausunnon ja järjestää työmarkkinaosapuolten ja muiden kansallisten sidosryhmien kuulemisen.

(6) Vuonna 2024 talouspolitiikan koordinoinnin eurooppalainen ohjausjakso kehittyy edelleen tukivälineen täytäntöönpanon mukaisesti. Elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpano kaikilta osin on edelleen olennaisen tärkeää eurooppalaisen ohjausjakson mukaisen politiikan ensisijaisten tavoitteiden saavuttamisen kannalta, koska suunnitelmat auttavat vastaamaan tuloksellisesti kaikkiin viime vuosina annetuissa asiaankuuluvissa maakohtaisissa suosituksissa määritettyihin haasteisiin tai merkittävään osaan niistä. Vuosien 2019, 2020, 2022 ja 2023 maakohtaiset suositukset ovat edelleen yhtä lailla tärkeitä elpymis- ja palautumissuunnitelmille, joita on tarkistettu, päivitetty tai muutettu asetuksen (EU) 2021/241 14, 18 ja 21 artiklan mukaisesti.

(7) Alankomaat toimitti 7 päivänä heinäkuuta 2022 komissiolle kansallisen elpymis- ja palautumissuunnitelmansa asetuksen (EU) 2021/241 18 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Komissio arvioi asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan nojalla elpymis- ja palautumissuunnitelman merkityksellisyyttä, vaikuttavuutta, tehokkuutta ja johdonmukaisuutta kyseisen asetuksen liitteessä V vahvistettuja arviointia koskevia suuntaviivoja noudattaen. Neuvosto hyväksyi 4 päivänä lokakuuta 2022 täytäntöönpanopäätöksen Alankomaiden elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä ([9]); päätöstä muutettiin 24 päivänä lokakuuta 2023 asetuksen (EU) 2021/241 18 artiklan 2 kohdan nojalla ei-takaisinmaksettavan rahoitustuen enimmäisrahoitusosuuden päivittämisen osalta ja sisällyttämällä siihen REPowerEU-luku ([10]). Rahoituserien maksamisen ehtona on asetuksen (EU) 2021/241 24 artiklan 5 kohdan mukaisesti, että komissio hyväksyy päätöksen, jossa todetaan, että Alankomaat on tyydyttävästi saavuttanut neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä asetetut asiaankuuluvat välitavoitteet ja tavoitteet. Tyydyttävä saavuttaminen edellyttää, että edeltävien välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttaminen ei ole peruuntunut.

(8) Alankomaat toimitti 29 päivänä huhtikuuta 2024 vuoden 2024 kansallisen uudistusohjelmansa ja 30 päivänä huhtikuuta 2024 vuoden 2024 vakausohjelmansa neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 ([11]) 4 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Asetuksen (EU) 2021/241 27 artiklan mukaisesti vuoden 2024 kansallisessa uudistusohjelmassa otetaan huomioon myös Alankomaiden puolivuosittainen raportointi edistymisestä elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanossa.

(9) Komissio julkaisi 19 päivänä kesäkuuta 2024 Alankomaita koskevan vuoden 2024 maaraportin. Siinä arvioidaan Alankomaiden edistymistä neuvoston vuosina 2019–2023 hyväksymien asianomaisten maakohtaisten suositusten noudattamisessa ja selvitetään, miten Alankomaat on pannut elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöön. Kyseisen analyysin perusteella maaraportissa yksilöidään puutteita sellaisten haasteiden osalta, joihin elpymis- ja palautumissuunnitelmalla ei vastata tai joihin vastataan vain osittain, sekä tuodaan esiin uusia ja kehittymässä olevia haasteita. Maaraportissa arvioidaan myös Alankomaiden edistymistä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanossa, työllisyyttä, osaamista ja köyhyyden vähentämistä koskevien unionin yleistavoitteiden saavuttamisessa sekä Yhdistyneiden kansakuntien kestävän kehityksen tavoitteisiin pääsemisessä.

(10) Komissio on tehnyt asetuksen (EU) N:o 1176/2011 5 artiklan nojalla Alankomaista perusteellisen tarkastelun. Kyseisen asetuksen soveltamiseksi Alankomaiden makrotalouden haavoittuvuuksista tehdyn komission henkilöstön arvioinnin tärkeimmät havainnot julkaistiin maaliskuussa 2024. Komissio totesi 19 päivänä kesäkuuta 2024, että Alankomailla on makrotalouden epätasapainoja. Asuntomarkkinat ovat Alankomaissa yliarvostetut, mikä on johtanut suureen yksityiseen velkaan. Tästä aiheutuu haavoittuvuuksia, joilla on rajat ylittävää merkitystä ja jotka ovat edelleen relevantteja siitä huolimatta, että tilanne on parantunut jonkin verran. Haavoittuvuuksia liittyy myös suureen vaihtotaseen ylijäämään, mutta niitä on lieventänyt suhteellisen vahva kotimaisen kysynnän kasvu. Vaihtotase on ollut ja sen odotetaan pysyvän hyvin ylijäämäisenä, koska tavaroiden ja palvelujen kauppatase on erittäin ylijäämäinen. Tämän taustalla on se, että kotimaiset säästöt ylittävät investoinnit koko talouden osalta. Kotimainen kysyntä on kuitenkin kasvanut viime vuosina voimakkaammin kuin muualla euroalueella, mikä viittaa siihen, että vaihtotaseen ylijäämän heijastusvaikutukset muuhun alueeseen ovat lievenemässä. Säästöjen ja investointien merkittävä epätasapaino johtuu monikansallisten yritysten merkittävästä läsnäolosta Alankomaissa, yrityksille kertyneiden voittovarojen vaikutuksesta tilastoihin sekä eläkerahastoista, joihin kertyvät huomattavat säästöt sijoitetaan ulkomaille. Yksityinen velka supistui vuonna 2023 edelleen huomattavasti, ja sen odotetaan pysyvän laskusuunnassa. Velkaa on kuitenkin yhä paljon. Suuri velka yhdistettynä suuriin, pääasiassa asunto- ja

([9]) ST 12275/22 INIT ja ST 12275/22 ADD 1.

([10]) Neuvoston täytäntöönpanopäätös, annettu 24 päivänä lokakuuta 2023, Alankomaiden elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä 4 päivänä lokakuuta 2022 annetun täytäntöönpanopäätöksen muuttamisesta (ST 13613/23 INIT ja ST 13613/23 ADD 1).

([11]) Neuvoston asetus (EY) N:o 1466/97, annettu 7 päivänä heinäkuuta 1997, julkisyhteisöjen rahoitusaseman valvonnan sekä talouspolitiikan valvonnan ja yhteensovittamisen tehostamisesta (EYVL L 209, 2.8.1997, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj).

eläkesäästöistä koostuviin epälikvideihin varoihin altistaa kotitaloudet muuttuville taloudellisille olosuhteille, erityisesti kun otetaan huomioon yliarvostetut asuntomarkkinat. Asuntojen hinnat olivat suurimman osan viime vuodesta korjaantumaan päin, mikä johtui tiukentuneista rahoitusoloista. Hinnat ovat kuitenkin edelleen yliarvostettuja, vaikkakin vähemmässä määrin kuin aiemmin. Havaittujen haavoittuvuuksien korjaamiseksi on toteutettu joitakin toimenpiteitä, mutta lisätoimia tarvitaan. Asuntopulaan voitaisiin vastata määrätietoisemmin useilla eri toimilla, kuten lisäämällä asuntoinvestointeja ja poistamalla uusien asuntojen rakentamisen esteitä sekä puuttumalla vahvemmin velkarahoitteisen omistusasumisen verokannustimiin. Yksityisten vuokramarkkinoiden viimeaikaiset uudistukset eivät todennäköisesti edistä asuntojen saatavuutta.

(11) Eurostatin vahvistamien tietojen mukaisesti Alankomaiden julkisen talouden alijäämä, joka vuonna 2022 oli 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen, kasvoi 0,3 prosenttiin vuonna 2023, ja julkinen velka, joka vuoden 2022 lopussa oli 50,1 prosenttia suhteessa BKT:hen, supistui vuoden 2023 loppuun mennessä 46,5 prosenttiin.

(12) Neuvosto suositti ([12]) 12 päivänä heinäkuuta 2022 Alankomaille, että se toteuttaisi toimia, joilla varmistetaan vuonna 2023, että kansallisesti rahoitettavien juoksevien perusmenojen kasvu on linjassa kaiken kaikkiaan neutraalin finanssipolitiikan virityksen ([13]) kanssa, kun otetaan huomioon jatkettu väliaikainen ja kohdennettu tuki energian hintojen noususta eniten kärsiville kotitalouksille ja yrityksille sekä Ukrainasta pakeneville ihmisille. Alankomaille suositettiin, että se olisi valmiina mukauttamaan juoksevia menoja tilanteen muuttuessa. Alankomaille suositettiin myös, että se lisäisi julkisia investointeja vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä energiaturvallisuuteen ottaen huomioon REPowerEU-aloitteen, muun muassa tukivälineen ja muiden unionin varojen avulla. Komission arvioiden mukaan finanssipolitiikan viritys ([14]) oli vuonna 2023 kiristävä (0,8 % suhteessa BKT:hen) tilanteessa, jossa inflaatio oli korkea. Kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen kasvulla (ilman harkinnanvaraisia tulopuolen toimenpiteitä) oli finanssipolitiikan viritykseen vuonna 2023 kiristävä vaikutus, joka oli 0,9 prosenttia suhteessa BKT:hen. Tähän sisältyy energian hintojen noususta eniten kärsiviin kotitalouksiin ja yrityksiin kohdennettujen hätätilanteen tukitoimenpiteiden kustannusten kasvaminen 0,4 prosentilla suhteessa BKT:hen. Kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen kasvu vuonna 2023 oli 12 päivänä heinäkuuta 2022 annetun neuvoston suosituksen mukainen. Kansallisesti rahoitetut investoinnit olivat 3,1 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023 eli ne supistuivat 0,1 prosenttiyksikköä vuoteen 2022 verrattuna ([15]). Alankomaat rahoitti julkisia investointeja vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä energiaturvallisuuteen, kuten ylikuormittuneen sähköverkon laajentamiseen, julkisten rakennusten energiatehokkuuden parantamiseen ja laajempaan nopeiden internet-yhteyksien saatavuuteen maaseutualueilla. Alankomaat toimitti 24 päivänä toukokuuta 2024 tukivälineen mukaisen ensimmäisen maksupyynnön, jota komissio arvioi parhaillaan.

(13) Vuoden 2024 vakausohjelmassa julkisen talouden kehitysarvioiden perustana olevan makrotalouden skenaarion mukaan reaalinen BKT kasvaa 1,1 prosenttia vuonna 2024 ja 1,6 prosenttia vuonna 2025. Julkisen talouden alijäämän suhteessa BKT:hen odotetaan vuonna 2024 kasvavan 2,0 prosenttiin ja vuonna 2025 2,1 prosenttiin, kun taas julkisen talouden velan on määrä kasvaa suhteessa BKT:hen vuoden 2024 loppuun mennessä 46,8 prosenttiin ja vuoden 2025 loppuun mennessä 48,1 prosenttiin. Vuoden 2025 jälkeen julkisen talouden alijäämän ennakoidaan kasvavan niin, että se on 3,3 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2026, 2,6 prosenttia vuonna 2027 ja 3,2 prosenttia vuonna 2028. Julkisen talouden rahoitusaseman ei sen vuoksi suunnitella jäävän ohjelmakauden aikana alle perussopimuksessa asetetun viitearvon, joka on 3 prosenttia suhteessa BKT:hen. Julkisen talouden velkasuhteen puolestaan arvioidaan kasvavan vuoden 2025 jälkeen asteittain 52,0 prosenttiin vuonna 2028.

(14) Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan reaalinen BKT kasvaa 0,8 prosenttia vuonna 2024 ja 1,5 prosenttia vuonna 2025 ja yhdenmukaistetulla kuluttajahintaindeksillä (YKHI) mitattu inflaatio on 2,5 prosenttia vuonna 2024 ja 2,0 prosenttia vuonna 2025.

(15) Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen on 2,0 prosenttia vuonna 2024 ja julkisen talouden velan määrän odotetaan kasvavan 47,1 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuoden 2024 loppuun mennessä. Alijäämän kasvu vuonna 2024 on seurausta pääasiassa tulovajeista, jotka johtuvat osinkotuloverojen vuoden 2024 korotusta ennakoiden tehdystä poikkeuksellisen suuresta osingonjaosta vuonna 2023, kasvaneista sosiaalietuusmenoista pienituloisten kotitalouksien ostovoiman palauttamiseksi, Ukrainalle annettavan avun lisäämisestä sekä ilmastoon, infrastruktuuriin ja puolustukseen osoitetuista valtion varoista

([12]) Neuvoston suositus, annettu 12 päivänä heinäkuuta 2022, Alankomaiden talouspolitiikasta sekä samassa yhteydessä annettu Alankomaiden vuoden 2022 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto (EUVL C 334, 1.9.2022, s. 154).

([13]) Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan Alankomaiden vuoden 2023 keskipitkän aikavälin potentiaalinen tuotannon kasvu, jota käytetään finanssipolitiikan virityksen mittaamiseen, on kymmenen vuoden keskimääräisen reaalisen potentiaalisen kasvun ja vuoden 2023 BKT-deflaattorin perusteella nimellismääräisesti arviolta 9,7 prosenttia.

([14]) Finanssipolitiikan virityksellä tarkoitetaan julkisen talouden perusrahoitusaseman vuotuista muutosta. Sillä pyritään arvioimaan sekä kansallisesti rahoitetuista että unionin talousarviosta rahoitetuista finanssipoliittisista toimenpiteistä talouteen aiheutuvaa sysäystä. Finanssipolitiikan viritystä mitataan erona, joka muodostuu seuraavien välille: i) keskipitkän aikavälin potentiaalinen kasvu ja ii) perusmenojen (ilman harkinnanvaraisia tulopuolen toimenpiteitä) muutos. Perusmenoista on jätetty pois covid-19-kriisiin liittyvät väliaikaiset hätätoimenpiteet, mutta niihin on otettu mukaan tukivälineen tuella, jota ei makseta takaisin (avustukset), ja muilla unionin varoilla rahoitettavat menot.

([15]) Muut kansallisesti rahoitetut pääomamenot kasvoivat 0,2 prosenttiyksikköä vuoteen 2022 verrattuna.

tehdyistä julkisista investoinneista. Komission arvioiden mukaan finanssipolitiikan virityksen ennakoidaan vuonna 2024 olevan elvyttävä, 0,4 prosenttia suhteessa BKT:hen.

(16) Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan on odotettavissa, että tukivälineen tuella, jota ei makseta takaisin, jäljempänä ”avustukset”, rahoitetaan menoja 0,1 prosentilla suhteessa BKT:hen vuonna 2024, kun vuonna 2023 avustuksilla rahoitettujen menojen määrä oli 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen. Tukivälineen avustuksilla rahoitettavat menot mahdollistavat laadukkaat investoinnit ja tuottavuutta lisäävät uudistukset ilman suoraa vaikutusta Alankomaisen julkisen talouden rahoitusasemaan tai julkiseen velkaan.

(17) Neuvosto suositti ([16]) 14 päivänä heinäkuuta 2023 Alankomaille, että se varmistaisi vuonna 2024 finanssipolitiikan maltillisuuden erityisesti rajoittamalla kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen ([17]) nimelliskasvun enintään 3,5 prosenttiin. Jäsenvaltioita kehotettiin vuoden 2023 talousarvioita toteuttaessaan ja vuoden 2024 alustavia talousarviosuunnitelmia laatiessaan ottamaan huomioon, että komissio ehdottaa neuvostolle alijäämäperusteisten liiallisten alijäämien menettelyjen käynnistämistä vuoden 2023 toteutumatietojen perusteella. Komission kevään 2024 talousennusteessa Alankomaiden kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen ennakoidaan vuonna 2024 kasvavan 6,6 prosenttia eli suositeltua enimmäiskasvua enemmän. Kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen suositellun enimmäiskasvun ylitys vuonna 2024 on 1,3 prosenttia suhteessa BKT:hen. Nettomenot olivat vuonna 2023 kuitenkin (suhteessa BKT:hen 1,3 prosenttia) pienemmät kuin suosituksen antamisajankohtana odotettiin. Koska vuotta 2024 koskeva suositus annettiin kasvuvauhdin muodossa, suosituksen noudattamista arvioitaessa on otettava huomioon myös vertailuajankohdan vaikutus vuodesta 2023 alkaen. Jos nettomenot olisivat olleet vuonna 2023 samat kuin suosituksen antamisajankohtana odotettiin, nettomenojen kasvu vuonna 2024 olisi ollut alle 0,1 prosenttia enemmän suhteessa BKT:hen kuin suositeltu kasvuvauhti. Sen vuoksi arvioidaan, että kansallisesti rahoitetut nettomääräiset perusmenot eivät ehkä täysin vastaa neuvoston suosituksia.

(18) Lisäksi neuvosto suositti, että Alankomaat purkaa voimassa olevat hätätilanteen energiatukitoimenpiteet ja käyttää saatavat säästöt julkisen talouden alijäämän supistamiseen mahdollisimman pian vuosina 2023 ja 2024. Neuvosto suositti vielä, että jos uusi energian hinnan nousu edellyttää uusia tai jatkettuja tukitoimenpiteitä, Alankomaat varmistaa, että tällaiset tukitoimenpiteet kohdennetaan haavoittuvassa asemassa olevien kotitalouksien ja yritysten suojelemiseen, että julkisella taloudella on toimenpiteisiin varaa ja että kannustimet energiansäästöön säilyvät. Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan hätätilanteen energiatukitoimenpiteiden nettomääräiset talousarviokustannukset ([18]) ovat suhteessa BKT:hen 1,0 prosenttia vuonna 2023, 0,1 prosenttia vuonna 2024 ja 0,0 prosenttia vuonna 2025. Dieselin ja bensiinin alennettujen valmisteverojen odotetaan pysyvän voimassa vuonna 2024. Jos saatavat säästöt käytettäisiin neuvoston suosituksen mukaisesti julkisen talouden alijäämän supistamiseen, julkisen talouden sopeutus olisi kyseisten kehitysarvioiden perusteella 0,9 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2024, kun taas kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen ([19]) elvyttävä vaikutus finanssipolitiikan viritykseen olisi samana vuonna 0,5 prosenttia suhteessa BKT:hen. Hätätilanteen energiatukitoimenpiteet on purettu vuosina 2023 ja 2024. Tämä vastaa neuvoston suositusta. Saatavia säästöjä ei kuitenkaan ennakoida käytettävän kokonaisuudessaan julkisen talouden alijäämän supistamiseen. Vaarana on, että tämä ei ole neuvoston suosituksen mukaista.

(19) Lisäksi neuvosto suositti, että Alankomaat jatkaa kansallisesti rahoitettuja julkisia investointeja ja varmistaa tukivälineen avustusten ja muiden unionin varojen tuloksellisen käytön erityisesti vihreän ja digitaalisen siirtymän edistämiseksi. Komission kevään 2024 talousennusteessa kansallisesti rahoitettujen julkisten investointien ennakoidaan pysyvän samoina eli 3,1 prosentissa suhteessa BKT:hen vuonna 2024 (kun ne vuonna 2023 olivat 3,1 % suhteessa BKT:hen). Tämä vastaa neuvoston suositusta. Unionin varoilla rahoitettavien julkisten menojen, tukivälineen avustuksilla rahoitettavat menot mukaan lukien, odotetaan puolestaan pysyvän vuonna 2024 ennallaan 0,2 prosentissa suhteessa BKT:hen.

([16]) Neuvoston suositus, annettu 14 päivänä heinäkuuta 2023, Alankomaiden vuoden 2023 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Alankomaiden vuoden 2023 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto (EUVL C 312, 1.9.2023, s. 176).

([17]) Nettomääräisillä perusmenoilla tarkoitetaan kansallisesti rahoitettuja menoja ilman i) harkinnanvaraisia tulopuolen toimenpiteitä, ii) korkomenoja, iii) suhdanteesta johtuvia työttömyysmenoja sekä iv) kertaluontoisia ja muita väliaikaisia toimenpiteitä.

([18]) Luku kuvaa kyseisten toimenpiteiden vuotuisia talousarviokustannuksia, tulot ja menot mukaan lukien, mutta ilman mahdollisia energiantoimittajien windfall-voitoista kannettavia verotuloja.

([19]) Tätä vaikutusta mitataan julkisen talouden perusmenojen muutoksena suhteessa BKT:n keskipitkän aikavälin (kymmenen vuoden) keskimääräiseen potentiaaliseen nimelliseen kasvuun. Perusmenoista on vähennetty i) harkinnanvaraisten tulopuolen toimenpiteiden lisävaikutus julkiseen talouteen, ii) kertaluontoiset toimenpiteet, iii) suhdanteesta johtuvat työttömyysmenot ja iv) tukivälineen tuella, jota ei makseta takaisin (avustuksilla), ja muista unionin rahastoista rahoitetut menot. Muutos ilmaistaan suhteessa nimelliseen BKT:hen.

(20) Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen on ennusteen koontipäivänä tiedossa olevien politiikkatoimien perusteella 2,1 prosenttia vuonna 2025 olettaen, että politiikka säilyy muuttumattomana. Alijäämän kasvu vuonna 2025 johtuu pääasiassa siitä, että hallitus suunnittelee lisäävänsä julkisia investointeja edelleen. Julkisen talouden velan odotetaan vuoden 2025 loppuun mennessä kasvavan 48,4 prosenttiin suhteessa BKT:hen.

(21) Vakituisista asuinkiinteistöistä saatuja tuottoja, eläkevarallisuutta ja harvainyhtiöissä olevia sijoituksia verotetaan suotuisasti verrattuna osake- ja joukkovelkakirjasijoituksista saatuihin tuloihin. Lisäksi osake- ja joukkovelkakirjasijoituksista saatujen tulojen vero lasketaan oletetun, ei todellisen, tuoton perusteella. Asuinkiinteistöjen edullinen verokohtelu asuntolainakorkojen vähennysoikeuden kautta yhdistettynä matalaan laskennallisen vuokran verotukseen lisää kysyntää asuntomarkkinoilla, mikä nostaa hintoja. Lisäksi eläkevakuutusten verohelpotus myönnetään verrattain korkeaan tulotasoon asti. Tämän seurauksena kotitalouksien varallisuus keskittyy Alankomaissa voimakkaasti epälikvideihin varallisuustyyppeihin, kuten asuntoihin tai eläkkeisiin. Kotitaloudet altistuvat näin ollen suuremmalle taloudelliselle riskille talouden häiriöiden aikana, eikä optimaalinen kulutustottumus monissa tapauksissa toteudu kotitalouksien elinkaaren aikana. Lisäksi eriarvoinen verokohtelu omaisuuserien lajeissa ja niiden välillä aiheuttaa verokeinottelua ja voi vääristää pääoman tehokasta kohdentamista. Tästä syystä kyseisellä eriarvoisella kohtelulla on merkitystä makrotalouden epätasapainojen korjaamisen kannalta.

(22) Johdanto-osan 21 kappaleessa tarkoitettujen verokannustimien lisäksi asuntomarkkinoiden yliarvostukseen on vaikuttanut uusien asuntojen tarjonnan puute. Sellaisten esteiden poistaminen, jotka jarruttavat tällä hetkellä investointeja muun muassa asuntorakentamiseen, voisi tarjota hallitukselle mahdollisuuden edistää tehokkaasti asuntotarjonnan lisäämistä koskevia suunnitelmiaan sekä ulkoisen tasapainon palauttamista. Tällaisten esteiden poistaminen on tärkeässä roolissa makrotalouden epätasapainon korjaamisessa. Samaan aikaan yksityiset vuokramarkkinat ovat suhteellisen pienet, minkä vuoksi omistusasumiselle on vain vähän kohtuuhintaisia ja saatavilla olevia vaihtoehtoja. Kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen puute haittaa myös työvoiman liikkuvuutta ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta.

(23) Alankomaissa on pitkälle kehitetty pitkäaikaishoitojärjestelmä. Vaikka pitkäaikaishoidon menot ovat Alankomaissa jo unionin korkeimmat, kustannusten odotetaan kasvavan merkittävästi. Pitkäaikaishoidon kokonaismenot olivat vuonna 2022 Alankomaissa 3,8 prosenttia suhteessa BKT:hen, mikä on selvästi unionin suurin arvo. Vuoden 2024 ikääntymisraportissa ennakoitiin, että luku kasvaa 1,0 prosenttiyksikköä vuoteen 2040 mennessä ja 1,9 prosenttiyksikköä vuoteen 2070 mennessä. Lisäksi laitoshoidon järjestämisen yksikkökustannukset Alankomaissa kuuluvat unionin korkeimpiin, myös mitattuna suhteessa BKT:hen asukasta kohden. Tämä viittaa siihen, että julkisen talouden kestävyyttä voidaan pitkäaikaishoidon osalta parantaa vähentämällä järjestelmän tehottomuutta vaarantamatta sen korkeaa laatua ja kattavuutta. Esimerkkinä tällaisesta tehottomuudesta on se, että kotihoitoa ja sosiaalipalveluita Alankomaissa tarjoavilla kunnilla on kannustimia siirtää potilasvastuuta palveluasumisen suuntaan sen sijaan, että ne jatkaisivat kotihoidon ja yhteisöperustaisen hoidon tarjoamista potilaille mahdollisimman pitkään. Lisäksi pitkäaikaishoitojärjestelmän tehottomuuteen voitaisiin puuttua esimerkiksi käyttämällä enemmän digitaalisia ja innovatiivisia ratkaisuja tai investoimalla ennaltaehkäisyyn, jotta pitkäaikaishoidon tarpeen syntymistä ja riippuvuutta tuesta päivittäisissä toiminnoissa voitaisiin viivästyttää.

(24) Elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan 3 kohdan b alakohdan ja kyseisen asetuksen liitteessä V olevan kriteerin 2.2 mukaisesti laajan joukon toisiaan vahvistavia uudistuksia ja investointeja, jotka on määrä toteuttaa vuoteen 2026 mennessä. Kyseisten uudistusten ja investointien odotetaan auttavan vastaamaan tuloksellisesti kaikkiin asiaankuuluvissa maakohtaisissa suosituksissa määritettyihin haasteisiin tai merkittävään osaan niistä. Koska aikataulu on näin tiukka, nopea eteneminen elpymis- ja palautumissuunnitelman ja siihen kuuluvan REPowerEU-luvun tuloksellisessa täytäntöönpanossa on olennaisen tärkeää, jotta Alankomaiden pitkän aikavälin kilpailukykyä voidaan parantaa vihreän ja digitaalisen siirtymän avulla niin, että samanaikaisesti varmistetaan myös sosiaalinen oikeudenmukaisuus. Jotta Alankomaat voi täyttää elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyvät sitoumukset elokuuhun 2026 mennessä, on olennaisen tärkeää, että se vauhdittaa merkittävästi uudistusten täytäntöönpanoa ja erityisesti varmistaa maakohtaisiin suosituksiin liittyvien uudistusten tehokkaan täytäntöönpanon. Paikallis- ja alueviranomaisten, työmarkkinaosapuolten, kansalaisyhteiskunnan ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien järjestelmällinen osallistuminen on edelleen olennaisen tärkeää, jotta voidaan varmistaa laaja sitoutuminen elpymis- ja palautumissuunnitelman onnistuneeseen täytäntöönpanoon.

(25) Alankomaiden edellytetään osana Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/1060 ([20]) 18 artiklassa tarkoitettua koheesiopolitiikan ohjelmien väliarviointia tarkastelevan kutakin Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR), Euroopan sosiaalirahasto plussasta (ESR+), koheesiorahastosta tai oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta (JTF) tuettua koheesiopolitiikan ohjelmaa viimeistään maaliskuussa 2025 ottaen huomioon muun muassa haasteet, jotka on määritetty vuoden 2024 maakohtaisissa suosituksissa, sekä kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelmansa. Kyseinen väliarviointi muodostaa kussakin ohjelmassa perustan unionin rahoituksen lopulliselle jakamiselle. Alankomaat on edistynyt koheesiopolitiikan ohjelmien ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanossa, mutta vielä on jäljellä haasteita. Vaikka alueelliset erot asukasta kohti lasketussa BKT:ssä ovat pysyneet vakaina ja kaikki alueet ovat selvästi unionin keskiarvoa kilpailukykyisempiä, siirtyminen hiilineutraaliin talouteen vaikuttaa eri tavoin alueisiin, joilla on päästöintensiivisten toimialojen klustereita. Koheesiopolitiikan täytäntöönpanoa on tärkeää nopeuttaa, ja ohjelmissa sovitut toimintalinjat pätevät edelleen. Tavoitteet tukea vihreään ja digitaaliseen siirtymään liittyvää innovointia sekä tukea vihreää taloutta alueilla, joiden teollisuusklustereihin ilmastosiirtymä vaikuttaa eniten, ovat edelleen erityisen tärkeitä. Yhteiskunnallisten siirtymien tukeminen suurten kaupunkien köyhillä alueilla on edelleen merkityksellistä. Sosiaalisen ja työmarkkinoiden eriarvoisuuden vähentämiseksi tarvitaan yhä toimia investoimalla yhtäläisiin (työllistymis)mahdollisuuksiin ja torjumalla syrjintää. Koheesiopolitiikan ohjelmien väliarvioinnin yhteydessä olisi edistettävä mahdollisuuksia testata ja pilotoida ratkaisuja, joilla vähennetään sähköverkkojen ylikuormitusta. Näin edistettäisiin Alankomaiden vihreää siirtymää. Alankomaat voisi hyödyntää Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2024/795 ([21]) perustettua Euroopan strategisten teknologioiden kehysvälinettä teollisuuden muutoksen tukemiseksi ja nettonollateknologian tuotantoon, mukaan lukien täydennys- ja uudelleenkoulutus, tehtävien investointien helpottamiseksi.

(26) Niiden taloudellisten ja sosiaalisten haasteiden lisäksi, joihin elpymis- ja palautumissuunnitelmalla ja muilla unionin varoilla vastataan, Alankomailla on useita lisähaasteita, jotka liittyvät työmarkkinoiden segmentoitumiseen, työvoimapulaan ja osaamisvajeeseen, perusopetukseen, riippuvuuteen fossiilisista polttoaineista ja liiallisiin typpilaskeumiin.

(27) Joustavien työmuotojen osuus (työntekijät, joilla on määräaikainen työsopimus, ja itsenäiset ammatinharjoittajat) on edelleen suuri Alankomaiden työmarkkinoilla. Tämä viittaa työmarkkinoiden segmentoitumisen riskin jatkumiseen ja aiheuttaa varsin vääristäviä vaikutuksia työmarkkinoiden laitamilla oleville. Se myös saattaa lisätä mahdollisuuksiin liittyvää eriarvoisuutta ja heikentää tuottavuutta. Tietty joustavuus työmarkkinoilla voi auttaa parantamaan talouden sopeutumiskykyä, ja sen avulla voidaan myös ottaa paremmin huomioon yksilölliset mieltymykset. Joustavien työmuotojen liiallisella käytöllä voi kuitenkin olla kielteisiä vaikutuksia työntekijöihin ja talouteen laajemmin. Esimerkiksi koulutukseen ja elinikäiseen oppimiseen osallistuminen on haastavaa niille, joiden työjärjestelyt ovat joustavia. Tämä puolestaan vähentää investoimista osaamiseen ja pahentaa tuottavuuden heikkenemistä. Alankomaiden hallitus on ilmoittanut yhdessä työmarkkinaosapuolten kanssa toimenpiteistä, joilla puututaan pysyvien ja joustavien työjärjestelyjen välisiin eroihin. Näitä toimenpiteitä ovat muun muassa nollatuntisopimusten lakkauttaminen, nykyisten päivystyssopimusten korvaaminen uudentyyppisellä työntekijöiden toimeentuloturvaa parantavalla sopimuksella sekä vuokratyöntekijöiden työsuhdeturvan parantaminen. Näiden suunnitelmien hyväksymisen ja toteutumisen nopea eteneminen ja tehokas täytäntöönpano on tärkeää, jotta voidaan varmistaa, että tietynlaisen työsopimuksen käytöstä päätetään työpaikkakohtaisten tarpeiden tai työntekijöiden mieltymysten perusteella, ja samalla parantaa joustavissa työsuhteissa olevien henkilöiden työllisyyttä ja yhteiskunnallista asemaa sekä vähentää työmarkkinoiden segmentoitumista.

(28) Työvoimapulaa ja osaamisvajetta esiintyi Alankomaiden työmarkkinoilla jo ennen covid-19-kriisiä, mutta sen jälkeen ne ovat yleistyneet entisestään. Esimerkiksi tieto- ja viestintätekniikan, terveydenhuollon ja koulutuksen sekä tekniikan ja vihreään siirtymään liittyvien työpaikkojen aloilla on rakenteellista työvoimapulaa, jonka odotetaan jatkuvan. Tämä johtuu osittain väestörakenteen muutoksista. Vaikka yleinen työvoimaosuus on suuri, Alankomaissa on edelleen paljon hyödyntämättömiä työvoimaresursseja, kuten maahanmuuttajataustaisia tai osa-aikatyötä tekeviä henkilöitä. Työvoiman osittainen vajaakäyttö yhdistettynä osaamisvajeeseen vaarantaa Alankomaiden kilpailukyvyn ja voi hidastaa investointeja, myös uusien asuntojen rakentamiseen, mikä tekee siitä merkityksellisen Alankomaiden makrotalouden epätasapainon kannalta. Näiden haasteiden ratkaisemiseksi tarvitaan kokonaisvaltaista lähestymista-

([20]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1060, annettu 24 päivänä kesäkuuta 2021, Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa, oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa ja Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä ja varainhoitosäännöistä sekä turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista varainhoitosäännöistä (EUVL L 231, 30.6.2021, s. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

([21]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/795, annettu 29 päivänä helmikuuta 2024, Euroopan strategisten teknologioiden kehysvälineen (STEP-kehysväline) perustamisesta ja direktiivin 2003/87/EY sekä asetusten (EU) 2021/1058, (EU) 2021/1056, (EU) 2021/1057, (EU) N:o 1303/2013, (EU) N:o 223/2014, (EU) 2021/1060, (EU) 2021/523, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697 ja (EU) 2021/241 muuttamisesta (EUVL L, 2024/795, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

paa, jossa otetaan huomioon myös alakohtaiset tarpeet ja esteet. Työvoiman tarjonnan lisäämiseksi ihmisiä voitaisiin kannustaa lisäämään työtuntien määrää muun muassa työn laatua ja työ- ja yksityiselämän tasapainoa edistävillä politiikkatoimilla. Lisäksi voitaisiin lievittää työvoimapulaa ja osaamisvajetta sekä parantaa sosiaalisia tuotoksia edistämällä täydennys- tai uudelleenkoulutusmahdollisuuksia kohdennetuilla ja räätälöidyillä toimenpiteillä, jotka suunnattaisiin erityisesti työmarkkinoiden laitamilla ja työelämän ulkopuolella oleville. Koska työntekijöistä on pulaa eri aloilla ja työvoiman tuottavuuden kasvu on pysähdyksissä, kysyntäpuolen politiikkatoimenpiteissä voitaisiin keskittyä edistämään korkean lisäarvon aloja ja yhteiskunnallisiin haasteisiin liittyviä aloja, kuten koulutusta ja terveydenhuoltoa, parantamaan eri alojen välistä liikkuvuutta sekä tehostamaan tuottavuutta lisääviä investointeja ja T&K-investointeja.

(29) Vuoden 2022 kansainvälisen oppimistulosten arviointiohjelman (PISA) tulokset osoittavat, että vaikka parhaiten suoriutuvien 15-vuotiaiden osuus on edelleen suhteellisen suuri, vaikkakin laskeva, heikosti menestyneiden määrä on kasvanut jyrkästi matematiikassa, luonnontieteissä ja lukutaidossa. Laskeva trendi vaihtelee huomattavasti ylemmän perusasteen ja keskiasteen koulutuksen eri urapolkujen välillä. Testitulokset heikkenivät eniten alhaisimmat urapolut esiammatillisessa ylemmän perusasteen ja keskiasteen koulutuksessa (vmbo) valinneiden opiskelijoiden osalta. Lisäksi maahanmuuttajataustaiset opiskelijat (syntyperäiset opiskelijat, joiden vanhemmat ovat syntyneet ulkomailla, ja ulkomailla syntyneet opiskelijat) menestyvät huonosti matematiikassa ja luonnontieteissä lähes kaksi kertaa niin usein kuin opiskelijat, joilla ei ole maahanmuuttajataustaa. Ero on hieman pienempi lukemisessa. Perustaidoissa tapahtunut heikkeneminen on yksi suurimmista unionissa ja heikentää koulutus- ja työmarkkinatuloksia sekä pitkän aikavälin tuottavuutta ja kilpailukykyä. Opettajapulan lisääntyminen voi pahentaa haasteita, jotka liittyvät osaamisen kehittämiseen sekä koulutuksen tasapuolisuuteen ja laatuun. Tästä syystä Alankomaat voisi arvioida nykyisiä toimenpiteitä, jotka kohdistetaan perustaitoihin, ja tarkistaa niitä tarvittaessa; näin niiden vaikutusta voitaisiin lisätä erityisesti oppilaitoksissa, joissa on muita heikommassa asemassa olevia opiskelijoita. Lisäksi Alankomaat voisi toteuttaa toimenpiteitä, joilla lisätään ylemmän perusasteen ja keskiasteen koulupolkujen läpäisevyyttä ja laajennetaan kannustimia opettajien houkuttelemiseksi enemmän kouluihin, joissa on muita heikommassa asemassa olevia koululaisia.

(30) Verkonhaltijat joutuvat usein hylkäämään uusien sähköntuottajien ja -kuluttajien verkkoon pääsyä koskevat pyynnöt, koska sähköverkon ylikuormitus lisääntyy vähitellen. Verkon ylikuormitus uhkaa hidastaa puhtaaseen energiaan siirtymistä ja rajoittaa talouden toimintoja, minkä vuoksi sillä on merkitystä Alankomaiden makrotalouden epätasapainon kannalta. Näin ollen siirto- ja jakeluverkon kapasiteetin ja joustavuuden lisääminen on olennaisen tärkeää, koska sen avulla voidaan varmistaa sähkön toimitusvarmuus, nopeuttaa uusiutuvan energian infrastruktuurin käyttöönottoa sekä maalla että merellä, vastata sähkön kysyntään ja parantaa kilpailukykyä. Joulukuussa 2023 hyväksytyssä kansallisessa energiajärjestelmäsuunnitelmassa vaaditaan verkkoon ja varastointikapasiteettiin tehtäviä lisäinvestointeja, jotka on toteutettava välittömästi. Sähköinfrastruktuurin laajentamiseen tarvittavien investointien helpottamiseksi sähkön siirto- ja jakeluverkkojen nopeammat lupamenettelyt ovat ratkaisevan tärkeitä. Nopeammat lupamenettelyt nopeuttaisivat myös maalla ja merellä tuotettavaa uusiutuvaa energiaa koskevien hankkeiden toteutusta. Osana perusedellytyksiä on myös mahdollista puuttua ylikuormitukseen teknisillä toimenpiteillä ja säädöksillä (esimerkiksi tariffikannustimet tai huipputuntirajoitukset).

(31) Voimaperäiset maatalouskäytännöt voivat aiheuttaa liiallista typpilaskeumaa, jolla on vakavia vaikutuksia maaperän terveyteen sekä vesi- ja meriekosysteemeihin. Se heikentää luonnonpääomaa sekä rajoittaa samalla merkittävästi luvanantoa typpipäästöjä aiheuttavalle rakennustoiminnalle ja uusiutuvan energian infrastruktuurin käyttöönottoa. Siten nämä käytännöt ovat merkityksellisiä Alankomaiden makrotalouden epätasapainon kannalta. Jatkuvaa tukea tarvitaan, jotta voidaan edistää siirtymistä kestävään maatalouteen, myös luonnonmukaiseen maatalouteen, ja samalla varmistaa kilpailukyky ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus. Alankomaiden yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman mukaisesti se hyötyisi kotieläinten määrän vähentämisestä, kiertotalouteen perustuvaan ja luonnonmukaiseen maatalouteen siirtymisen nopeuttamisesta, uudelleenvettämiseen ja runsashiilisen maaperän tuotannosta poistamiseen kannustamisesta sekä kemiallisten torjunta-aineiden ja epäorgaanisten lannoitteiden käytön vähentämisestä. Lisäksi viljelijöiden asemaa arvoketjussa voitaisiin parantaa esimerkiksi kehittämällä edelleen unionin laatumerkintöjä, parantamalla tuottajaorganisaatioiden laajempaa tunnustamista, tehostamalla maatalouden digitalisointia ja innovointia sekä lisäämällä luonnonmukaisten tuotteiden saatavuutta kuluttajille. Investointeja ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseen ja vähentämiseen sekä kestävään vesihuoltoon voidaan edelleen lisätä.

(32) Koska euroalueen jäsenvaltioiden taloudet ovat tiiviisti yhteydessä toisiinsa ja koska ne myötävaikuttavat yhdessä talous- ja rahaliiton toimintaan, neuvosto suositti vuonna 2024, että euroalueen jäsenvaltiot toteuttavat – myös elpymis- ja palautumissuunnitelmiensa kautta – toimia euroaluetta koskevan vuoden 2024 suosituksen

toteuttamiseksi. Suositukset 1, 2, 3 ja 4 auttavat Alankomaita panemaan täytäntöön euroaluetta koskevassa vuoden 2024 suosituksessa vahvistetut ensimmäisen, toisen, kolmannen, neljännen ja viidennen suosituksen.

(33) Komission suorittama perusteellinen tarkastelu ja epätasapainojen olemassaoloa koskevat komission päätelmät huomioon ottaen asetuksen (EU) N:o 1176/2011 6 artiklan nojalla annettu suositus ilmenee jäljempänä esitettävästä suosituksesta 1. Suosituksessa 1 tarkoitetuilla toimenpiteillä autetaan korjaamaan haavoittuvuustekijöitä, joita liittyy yliarvostetuista asuntomarkkinoista johtuvaan suureen yksityiseen velkaan. Suosituksella 1 myötävaikutetaan sekä epätasapainojen korjaamiseen että euroalueelle annetun suosituksen täytäntöönpanoon johdanto-osan 31 kappaleen mukaisesti,

SUOSITTAA, että Alankomaat toteuttaa vuosina 2024 ja 2025 toimia, joilla se

1. toimittaa keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisen suunnitelman oikeaan aikaan; uudistetun vakaus- ja kasvusopimuksen vaatimuksia noudattaen rajoittaa nettomenojen kasvun vuonna 2025 tasolle, jolla muun muassa julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen saadaan pysymään alle perussopimuksessa asetetun 3 prosentin viitearvon ja jolla julkinen velka saadaan pidettyä maltillisella tasolla keskipitkällä aikavälillä; yhdenmukaistaa erityyppisten omaisuustulojen verotusta muun muassa kotitalouksien velanoton suosimisen vähentämiseksi; poistaa esteitä uusien asuntojen rakentamiselta ja varmistaa asuntojen kohtuuhintaisuuden ja saatavuuden yksityisillä vuokramarkkinoilla; vastaa ikäsidonnaisten menojen odotettuun kasvuun parantamalla pitkäaikaishoitojärjestelmän kustannustehokkuutta;

2. nopeuttaa merkittävästi elpymis- ja palautumissuunnitelman ja siihen kuuluvan REPowerEU-luvun täytäntöönpanoa varmistaen näin, että uudistukset ja investoinnit saadaan päätökseen viimeistään elokuussa 2026; nopeuttaa koheesiopolitiikan ohjelmien täytäntöönpanoa; jatkaa kyseisten ohjelmien väliarvioinnin yhteydessä keskittymistä sovittuihin toimintalinjoihin ja edistää testaus- ja pilotointiratkaisuja, jotka auttavat vähentämään sähköverkon ylikuormittumista, ottaen samalla huomioon Euroopan strategisten teknologioiden kehysvälinettä koskevan aloitteen tarjoamat mahdollisuudet kilpailukyvyn parantamiseen;

3. toteuttaa toimenpiteitä, joilla vähennetään kannustimia käyttää joustavia tai määräaikaisia työsopimuksia; puuttuu rakenteelliseen ja alakohtaiseen työvoimapulaan ja osaamisvajeeseen muun muassa hyödyntämällä käyttämätöntä työvoimapotentiaalia ja kannustamalla liikkuvuuteen korkean tuottavuuden sektoreille ja yhteiskunnallisiin haasteisiin liittyville aloille; parantaa perustaitoja muun muassa puuttumalla opettajapulaan ja tarjoamalla räätälöityä tukea muita heikommassa asemassa oleville kouluille;

4. parantaa perusedellytyksiä sähkön siirto- ja jakeluverkkoihin tehtävien investointien lisäämiselle erityisesti uusiutuvien energialähteiden käyttöönoton nopeuttamiseksi ja kilpailukyvyn parantamiseksi; toteuttaa lisätoimia kestävän maatalouden edistämiseksi.

Tehty Luxemburgissa 21 päivänä lokakuuta 2024.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

NAGY I.